

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний аерокосмічний університет
«Харківський авіаційний інститут»

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішенням вченої ради Університету
Протокол № 10 від 22.04.2026 р.

Введено у дію
Наказ № 187 від 22.04.2026

ПОЛОЖЕННЯ

**про цифровий інституціональний репозитарій
Національного аерокосмічного університету
«Харківський авіаційний інститут»**

СУЯ ХАІ-НТБ-П/027:2026

Дата введення «22» квітня 2026 р.

Редакція № 2

Харків
2026

 <p>Національний аерокосмічний університет «Харківський авіаційний інститут»</p>	<p>Положення про цифровий інституціональний репозитарій</p>	<p>СУЯ ХАІ-НТБ-П/027:2026 Дата: 04.04.2026 р. Редакція 2.0 Стор. 2 Всього сторінок 14</p>
--	---	---

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1 Положення про цифровий інституціональний репозитарій Національного аерокосмічного університету «Харківський авіаційний інститут» – dKhAIR (Репозитарій), визначає назву, структуру, завдання і регламентує основні засади організації та управління репозитарієм наукових та освітніх матеріалів Університету.

1.2 Назва dKhAIR є скороченою назвою цифрового інституціонального репозитарію наукових та освітніх матеріалів Національного аерокосмічного університету «Харківський авіаційний інститут» англійською мовою (Institutional Digital Repository of National Aerospace University «Kharkiv Aviation Institute»). Адреса репозитарію в Інтернет: <https://dspace.khai.edu>.

1.3 dKhAIR – це інституціональний репозитарій, що накопичує, зберігає, розповсюджує та забезпечує довготривалий, постійний та надійний доступ через Інтернет до наукових та освітніх матеріалів професорсько-викладацького складу, працівників всіх підрозділів, здобувачів вищої освіти, аспірантів та докторантів Університету.

1.4 dKhAIR формується та функціонує відповідно до наступних документів:

– Закону України «Про бібліотеки і бібліотечну справу» № 33/95-ВР від 27.01.95 та в редакції Закону № 1561-III від 16.03.2000 (зі змінами);

– Закону України «Про авторське право і суміжні права» № 3792-12 від 23.12.1993 (зі змінами), що встановлює авторське право на комп'ютерні програми, електронні видання, бази даних, літературні письмові твори;

– Закону України «Про Національну програму інформатизації» № 74/98-ВР від 04.02.1998, який визначає стратегію забезпечення інформаційних потреб та інформаційної підтримки соціально-економічної, екологічної, науково-технічної, національно-культурної та іншої діяльності;

– Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» № 851 від 22.05.2003 (зі змінами), який поширюється на відносини, що виникають у процесі створення, відправлення, передавання, одержання, зберігання, використання електронних документів;

– Закону України «Про захист інформації в автоматизованих системах» № 80/94-ВР від 05.07.1994 (зі змінами), який встановлює основи регулювання правових відносин щодо захисту інформації в автоматизованих системах за умови дотримання права власності громадян України на інформацію та права доступу до неї;

Розроблено: Ірина ОЛІЙНИК 	Перевірено: Надія ТКАЧЕНКО 	Дійсне з: 22.04.2026 р.
--	--	----------------------------

 <p>Національний аерокосмічний університет «Харківський авіаційний інститут»</p>	<p>Положення про цифровий інституціональний репозитарій</p>	<p>СУЯ ХАІ-НТБ-П/027:2026 Дата: 04.04.2026 р. Редакція 2.0 Стор. 3 Всього сторінок 14</p>
--	---	---

- Положення про Національний репозитарій академічних текстів, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 541 від 19 липня 2017 р.;
- Регламенту роботи Національного репозитарію академічних текстів затвердженого Наказом Міністерства освіти і науки України 04 липня 2018 року № 707;
- Положення про Науково-технічну бібліотеку Університету;
- Положення про цифровий інституціональний депозитарій Національного аерокосмічного університету «Харківський авіаційний інститут»;
- ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» та інших стандартів, що стосуються складання бібліографічного запису документів.

2. ОСНОВНІ ТЕРМІНИ

2.1 **Автор** – фізична особа, яка своєю творчою працею створила твір, і якій належить виняткове право щодо твору, відповідно до Цивільного кодексу України, Закону України «Про авторське право і суміжні права» чи договору.

2.2 **Твори** – створені авторами у результаті творчої діяльності за особистою ініціативою, на замовлення чи в порядку виконання службових обов'язків: літературно письмові твори – книги, брошури, статті, конспекти лекцій, аналітичні огляди, звіти, презентації тощо; ілюстрації, карти, плани, ескізи і пластичні твори, що стосуються географії, топографії, архітектури або науки; аудіовізуальні твори; твори образотворчого мистецтва; фотографічні твори; інші твори, представлені в електронній (в тому числі цифровій) формі, яку може зчитувати комп'ютер (ст. 433 Цивільного кодексу України, ст. 8 Закону України «Про авторське право і суміжні права»).

2.3 **Відкритий доступ** – вільний та безоплатний постійний доступ будь-якого користувача до академічних текстів, представлених в репозитарії Університету.

2.4 **Депозитор** – особа, яка здійснює архівування матеріалів в репозитарії.

2.5 **Інституціональний репозитарій** – мережевий сервіс зі зберігання, систематизації та поширення творів у цифровому вигляді, та забезпечення довготривалого, постійного й надійного доступу через Інтернет до матеріалів наукового, освітнього та навчально-методичного призначення певної установи.

2.6 **Самоархівування** – розміщення авторами електронних версій своїх наукових праць у загальнодоступних архівах електронних документів.

Розроблено:	Перевірено:	Дійсне з:
Ірина ОЛІЙНИК 	Надія ТКАЧЕНКО 	22.04.2026 р.

 <p>Національний аерокосмічний університет «Харківський авіаційний інститут»</p>	<p>Положення про цифровий інституціональний репозитарій</p>	<p>СУЯ ХАІ-НТБ-П/027:2026 Дата: 04.04.2026 р. Редакція 2.0 Стор. 4 Всього сторінок 14</p>
--	---	---

2.7 Договір приєднання – договір, умови якого встановлені Університетом, і який може бути укладений лише шляхом приєднання автора до договору в цілому. Автор не може запропонувати свої умови договору (п. 1 ст. 634 Цивільного кодексу України).

2.8 Інтелектуальні права на твір включають виняткове право і особисті немайнові права.

2.9 Особисті немайнові права автора включають право авторства, право на ім'я, право на недоторканність твору, право на обнародування твору.

2.10 Виняткове (виключне) право – це майнове право. Виняткове право може належати одному або декільком фізичним чи юридичним особам (правовласникам). Правовласник може на свій розсуд вирішувати або забороняти іншим особам використання результату інтелектуальної діяльності.

2.11 Кваліфікаційна випускна робота здобувача вищої освіти – самостійна робота, яка готується з метою публічного захисту для здобуття ступеня вищої освіти бакалавра чи магістра.

2.12 Відкриті дані – інформація, що не має обмежень для оприлюднення (тобто не містить відомостей, які відповідно до законодавства підлягають охороні від несанкціонованого доступу), і подана у форматі, який дозволяє її автоматизовану обробку електронними засобами, вільний та безоплатний доступ до неї, а також її подальше використання.

2.13 Відтворення – виготовлення одного або більше примірників твору, відеограми, фонограми в будь-якій матеріальній формі, а також їх запис для тимчасового чи постійного зберігання в електронній (у тому числі цифровій), оптичній або іншій формі, яку може зчитувати комп'ютер.

3. ЗАВДАННЯ ТА ФУНКЦІ РЕПОЗИТАРІЮ

3.1 Основне призначення dKhAIR – накопичення, систематизація та зберігання в електронному вигляді інтелектуальних продуктів університетської спільноти, надання відкритого доступу до них засобами Інтернет-технологій, поширення цих матеріалів у середовищі світового науково-освітнього товариства, розширення аудиторії користувачів та сприяння академічній доброчесності.

3.2 Завдання dKhAIR:

– забезпечити централізоване й тривале зберігання в електронному вигляді повних текстів творів;

– сприяти зростанню популярності Національного аерокосмічного університету «Харківський авіаційний інститут» та підвищенню якості

Розроблено: Ірина ОЛІЙНИК 	Перевірено: Надія ТКАЧЕНКО 	Дійсне з: 22.04.2026 р.
--	--	----------------------------

 <p>Національний аерокосмічний університет «Харківський авіаційний інститут»</p>	<p>Положення про цифровий інституціональний репозитарій</p>	<p>СУЯ ХАІ-НТБ-П/027:2026 Дата: 04.04.2026 р. Редакція 2.0 Стор. 5 Всього сторінок 14</p>
--	---	---

наукової комунікації шляхом розповсюдження в глобальній мережі результатів досліджень, які проводяться в Університеті;

- сприяти розширенню користувачької аудиторії та збільшенню кількості цитувань наукових публікацій співробітників Університету, шляхом надання до них вільного доступу широкому колу користувачів Інтернет;
- стимулювати приєднання науковців, викладачів, аспірантів та студентів Університету до європейських та світових наукових спільнот;
- створити надійну й доступну систему обліку публікацій наукових робіт факультетів та окремих працівників Університету.
- сприяти збільшенню наукометричних показників працівників Університету.

3.3 Репозитарій dKhAIPR орієнтований на науковців, викладачів, аспірантів та здобувачів вищої освіти, виконує наступні функції:

- навчальну, що спрямована на сприяння навчальному процесу;
- наукову, що спрямована на сприяння науково-дослідницькому процесу;
- довідково-інформаційну, що спрямована на задоволення інформаційних запитів користувачів з різних галузей знань.

4. УПРАВЛІННЯ РЕПОЗИТАРІЄМ

4.1 Загальне управління Репозитарієм здійснює Вчена рада Університету.

Контроль та координацію роботи Репозитарію здійснює проректор з наукової роботи.

4.2 Організаційну та методичну підтримку Репозитарію здійснює НТБ Університету. Поточний контроль за функціонуванням Репозитарію здійснює директор Науково-технічної бібліотеки.

4.3 Технічну та програмну підтримку, працездатність програмних засобів забезпечує відділ інформатизації та автоматизації бібліотечних процесів НТБ та Центр інформаційних технологій Університету.

5. СТРУКТУРА ТА СКЛАД РЕПОЗИТАРІЮ

5.1 Репозитарій dKhAIPR є універсальним за змістом науковим зібранням. Структура Репозитарію складається із спільнот (фондів) факультетів, наукових підрозділів Університету та фондів окремих видів інформаційних ресурсів у кореновому каталозі. Кожна спільнота може мати колекції документів. Із розвитком архіву, поділ за спільнотами, підрозділами та колекціями може змінюватися.

Розроблено: Ірина ОЛІЙНИК 	Перевірено: Надія ТКАЧЕНКО 	Дійсне з: 22.04.2026 р.
--	--	----------------------------

 <p>Національний аерокосмічний університет «Харківський авіаційний інститут»</p>	<p>Положення про цифровий інституціональний репозитарій</p>	<p>СУЯ ХАІ-НТБ-П/027:2026 Дата: 04.04.2026 р. Редакція 2.0 Стор. 6 Всього сторінок 14</p>
--	---	---

5.2 До Репозитарію можуть бути залучені:

- дисертації на здобуття наукових ступенів та автореферати дисертацій;
- статті у наукових виданнях, у тому числі всі статті (сукупність статей), на підставі захисту яких присуджено науковий ступінь;
- тематичні збірки, матеріали конференцій;
- монографії, у тому числі ті, на підставі захисту яких присуджено науковий ступінь;
- наукові публікації працівників Університету, здійснені в інших видавництвах, за умови відсутності заборони на їх розміщення в Репозитарії з боку видавництва;
- звіти у сфері наукової і науково-технічної діяльності;
- депоновані наукові роботи;
- підручники, навчальні посібники та інші навчально-методичні праці;
- кваліфікаційні випускні роботи здобувачів вищої освіти;
- інші матеріали наукового, освітнього або методичного призначення за бажанням їх автора.

5.3 За видами електронних ресурсів Репозитарій не має обмеження. Це можуть бути будь-які електронні текстові дані, електронні числові дані, електронні картографічні дані, електронні зображення (відео, презентації), електронні звукові дані, електронні інтерактивні мультимедіа.

5.4 До Репозитарію можуть бути внесені академічні тексти незалежно від дати їх створення та оприлюднення.

5.5 До Репозитарію передаються лише ті академічні тексти, що містять відкриту наукову, науково-технічну інформацію і не включають конфіденційну, секретну, таємну інформацію та інформацію для службового користування.

6. ПОРЯДОК СТВОРЕННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ РЕПОЗИТАРІЮ

6.1 Репозитарій створюється за допомогою програмного забезпечення відкритого доступу DSpace, розробки Массачусетського технологічного інституту, що підтримує протокол обміну метаданими OAI-PMH (Open Access Initiative Protocol for Metadata Harvesting), дозволяючи тим самим інтегрувати електронний Репозитарій у міжнародні реєстри.

6.2 Репозитарій поповнюється документами шляхом само архівування автором твору. Для отримання можливості самоархівування автор повинен зареєструватися та отримати права депозитора у адміністратора dKhAIPR.

Розроблено:	Перевірено:	Дійсне з:
Ірина ОЛІЙНИК 	Надія ТКАЧЕНКО 	22.04.2026 р.

 <p>Національний аерокосмічний університет «Харківський авіаційний інститут»</p>	<p>Положення про цифровий інституціональний репозитарій</p>	<p>СУЯ ХАІ-НТБ-П/027:2026 Дата: 04.04.2026 р. Редакція 2.0 Стор. 7 Всього сторінок 14</p>
--	---	---

6.3 На прохання автора адміністратор dKhAIPR може надати права депозитора бібліотекаряю, який здійснить архівування матеріалу, переданого автором в електронному вигляді.

6.4 Підтримуються всі файлові формати, в яких створені електронні ресурси. Проте рекомендуються для використання певні формати для кожного з видів:

Формати, що рекомендуються для застосування		
Матеріал	Назва формату	Розширення
Текст	Adobe PDF, Microsoft Word	pdf, doc
Презентація	Microsoft Powerpoint	ppt
Таблиці	Microsoft Excel	xls
Зображення	JPEG, GIF	jpg, gif
Аудіо	WAV, MP3	wav, mp3
Відео	MPEG	mpeg, mpg, mpe

6.5 Процедура архівування в Репозитарії здійснюється шляхом поетапного заповнення полів, які містять основний набір даних про твір (метаданих): автор, назва, рік видання, анотація, джерело, видавництво, організація тощо, та файлу твору у зручному для поширення та повторного використання вигляді мовою оригіналу та ключовими словами українською та англійською мовами.

6.6 Наповнення dKhAIPR творами викладачів, науковців, здобувачів наукових ступенів та вищої освіти формується не тільки вільне, а й обов'язкове розміщення твору автором або відповідальним депозитором:

- електронні навчальні видання Університету;
- наукові публікації та навчально-методичні матеріали, що видаються в Університеті;
- статті з наукових періодичних видань Університету;
- дисертації на здобуття наукових ступенів та кваліфікаційні випускні роботи.

6.7 Твори, які розміщуються в dKhAIPR забезпечуються постійно діючим, незмінним URI (Universal Resource Identifier) – універсальним ідентифікатором ресурсу (гіперпосиланням на документ).

6.8. За зміст розміщених матеріалів повністю відповідають автори.

6.9 На прохання автора бібліотека вилучає електронну публікацію з відкритого доступу. Усі запити на відклик матеріалів мають проходити через адміністратора dKhAIPR.

6.10 Якщо факультет (Вчена рада Університету) визнає низький рівень роботи, дає доручення адміністратору dKhAIPR вилучити цей документ.

Розроблено:	Перевірено:	Дійсне з:
Ірина ОЛІЙНИК 	Надія ТКАЧЕНКО 	22.04.2026 р.

 <p>Національний аерокосмічний університет «Харківський авіаційний інститут»</p>	<p>Положення про цифровий інституціональний репозитарій</p>	<p>СУЯ ХАІ-НТБ-П/027:2026 Дата: 04.04.2026 р. Редакція 2.0 Стор. 8 Всього сторінок 14</p>
--	---	---

7. ЗАХИСТ АВТОРСЬКИХ ПРАВ

7.1 Відкритий доступ не відмінює авторського права. Якщо автор розміщує самостійно матеріал в dKhAIPR, або передає його до Науково-технічної бібліотеки Університету для розміщення цього матеріалу в dKhAIPR за дорученням, то він погоджується з умовами Авторського договору про передачу невиключних прав на використання твору через dKhAIPR (додаток № 1): не ексклюзивні права на представлення, перенесення та поширення цього матеріалу у світі в електронному форматі; перенесення цього матеріалу у будь-яке середовище чи формат, необхідні для його зберігання; виготовлення копій матеріалу для безпеки, страхових копій та збереження.

7.2 У Авторському договорі автор підтверджує, що розміщуючи роботу у dKhAIPR він не порушує прав третіх осіб (інших авторів або видавництв).

7.3 Авторським договором автор підтверджує, що на момент розміщення твору у dKhAIPR лише йому належать виняткові майнові права на твір, що вони ні повністю, ні частково нікому не передані (не відчужені), що майнові права на твір ні повністю, ні в частині не є предметом застави, судового спору або претензій з боку третіх осіб.

7.4 Автор несе всі види відповідальності перед третіми особами, що заявили свої права на твір, відшкодовує Університету всі витрати, спричинені позовами третіх осіб про порушення авторських та інших прав на твір.

7.5 У випадку, коли твір створено у співавторстві, кожний з авторів приймає умови цього договору розміщуючи такий твір в dKhAIPR.

7.8 Автор зберігає за собою право використовувати самостійно чи передавати аналогічні права на використання твору третім особам.

7.9 Твір не може бути розміщений у dKhAIPR, якщо він порушує права людини на таємницю її особистого та сімейного життя, завдає шкоду громадському порядку, здоров'ю та моральному стану особистості, містить інформацію, що охороняється державою.

7.10 Авторський договір може бути розірваний на вимогу автора, якщо він позбавляється майнових прав на твір, які мав на момент розміщення твору у Репозитарії відкритого доступу, а також якщо договір містить інші умови, обтяжливі для автора. Тоді він сам або за допомогою адміністратора вилучає роботу з репозитарію.

Розроблено: Ірина ОЛІЙНИК 	Перевірено: Надія ТКАЧЕНКО 	Дійсне з: 22.04.2026 р.
--	--	----------------------------

 Національний аерокосмічний університет «Харківський авіаційний інститут»	Положення про цифровий інституціональний репозитарій	СУЯ ХАІ-НТБ-П/027:2026 Дата: 04.04.2026 р. Редакція 2.0 Стор. 9 Всього сторінок 14
---	--	--

8. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

8.1. У дане Положення можуть вноситися правки, які пов'язані зі змінами діючого законодавства.

8.2. Зміни розглядаються на засіданнях Вченої ради Університету та затверджуються наказом ректора.

8.3. При затвердженні нової редакції Положення, попереднє Положення втрачає чинність.

Директор НТБ

Надія ТКАЧЕНКО

ПОГОДЖЕНО:

Проректора з НР

Світлана ДОМБРОВСЬКА

Проректор з НІПР

Андрій ГУМЕННИЙ

Провідний юрисконсульт

Сергій ОРЛОВ

Розроблено:	Перевірено:	Дійсне з:
Ірина ОЛІЙНИК 	Надія ТКАЧЕНКО 	22.04.2026 р.

 Національний аерокосмічний університет «Харківський авіаційний інститут»	Положення про цифровий інституціональний репозитарій	СУЯ ХАІ-НТБ-П/027:2026 Дата: 04.04.2026 р. Редакція 2.0 Стор. 13 Всього сторінок 14
---	--	---

Додаток 1

**Авторський договір
про передачу невиключних прав щодо використання твору**

«__» _____ 20 року

(прізвище, ім'я, по батькові)

який(а) надалі називається «Автор», з однієї сторони, та Національний аерокосмічний університет «Харківський авіаційний інститут», що надалі називається «Університет», в особі ректора Олексія ЛИТВИНОВА, з іншої сторони, уклали цей договір про таке:

1. Предмет договору

1.1. Автор надає Університету невиключні права щодо використання твору:

в обумовлених цим договором межах і на визначений договором термін.

1.2. Університет не виплачує Автору винагороди за надання прав, які передбачені цим договором, і не несе жодних фінансових зобов'язань перед Автором.

1.3. Автор гарантує наявність у нього наданих за цим договором авторських прав на твір.

2. Права та зобов'язання сторін

2.1. За цим договором Автор надає Університету такі права:

– відтворювати твір в електронному вигляді, розміщуючи його в колекції електронного інституціонального репозитарію dKhAIR.

– розміщувати твір у відкритому доступі через сайт Репозитарію в мережі Інтернет;

– вносити зміни, що не пов'язані зі змістом чи виправленням твору: зміна формату матеріалу, обробка для ефективнішого представлення в мережі, виправляти механічні, технологічні, технічні помилки файлу (не тексту);

– використовувати твір з інформаційною та рекламною метою.

2.2. Університет зобов'язаний:

– на вимогу Автора надати йому документи, що безпосередньо стосуються використання твору, для ознайомлення;

– інформувати Автора про розміщення твору на сайті Репозитарію.

2.3. Автор має такі права:

– використовувати твір самостійно чи надавати права його використання третім особам;

– ознайомлюватись з документами, що безпосередньо стосуються використання твору;

– використовувати адресу стабільний URI, присвоєний його твору на сайті Репозитарію в рекламних та інформаційних цілях у своїх інтересах протягом часу відтворення твору на цьому сайті.

Розроблено:	Перевірено:	Дійсне з:
Ірина ОЛІЙНИК 	Надія ТКАЧЕНКО 	22.04.2026 р.

 Національний аерокосмічний університет «Харківський авіаційний інститут»	Положення про цифровий інституціональний репозитарій	СУЯ ХАІ-НТБ-П/027:2026 Дата: 04.04.2026 р. Редакція 2.0 Стор. 14 Всього сторінок 14
---	--	---

3. Відповідальність сторін

3.1. У разі порушення договору, сторона, право якої порушено, може вимагати припинити дії, що порушують право або створюють загрозу його порушення.

3.2. Університет не несе відповідальності за дії будь-яких осіб, які матимуть доступ до твору внаслідок його розміщення на сайті Репозитарію.

3.3. Автор не матиме жодних претензій до Університету щодо відшкодування збитків внаслідок використання Університетом твору.

3.4. У випадках, непередбачених цим договором, сторони несуть відповідальність у встановленому законодавством України порядку.

3.5. Сторони звільняються від відповідальності, якщо умови договору порушено внаслідок дії форс-мажорних обставин (зокрема, збій при порушенні роботи електронної мережі Інтернет з технічних причин).

4. Порядок розірвання, внесення змін і доповнень до договору

4.1. Сторони мають право достроково розірвати договір за спільною письмовою згодою.

4.2. Університет має право достроково розірвати договір у разі, якщо вирішить припинити відтворення твору, письмово попередивши про це Автора за 30 календарних днів до того, як припинити відтворення.

4.3. Автор має право достроково розірвати договір у разі використання Університетом твору необумовленим в договорі способом, письмово попередивши про це Університет за 30 календарних днів до розірвання за вказаною у цьому договорі адресою.

4.4. Будь-які зміни та доповнення до цього договору повинні укладатись у письмовій формі та підписуватись сторонами або уповноваженими на це представниками сторін.

4.5. Пролонгація договору проводиться письмово за спільною згодою сторін до закінчення строку договору.

5. Прикінцеві положення

5.1. Всі повідомлення, вимоги та сповіщення повинні надаватись сторонами у письмовій формі.

5.2. Договір укладено в двох однаково чинних примірниках, по одному для кожної сторони.

Автор

Університет

Ректор Національного аерокосмічного
 університету «ХАІ»

_____ (П.І.П.)

_____ Олексій ЛИТВИНОВ

Розроблено: Ірина ОЛІЙНИК 	Перевірено: Надія ТКАЧЕНКО 	Дійсне з: 22.04.2026 р.
--	--	----------------------------